N. 8.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 25. Stycznia V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 15 stycznia. Generał infanteryi Wiazmitinow na własną proźbę uwalnia się od obowiązku główno kommenderuiącego w S. Petersburgu, Generał infanteryi X. Łobanow Rostowski został woiennym Gubernatorem w S. Petersburgu. Od armii GM. Raiewski umieszczony iest w świcie Monarszey. Stanu konsyliarz Speier otrzymał order S. Anny 2 klassy. Ober Forstmeister Twerski Swierczkow order S. Włodzimierza 4 klassy.

Za naywyższym rozkazem Minister sprawiedliwości X. Łopuchin donosi Chorążemu Połońskiemu, który prosił ażeby przyięto w Senacie apellacyiną skargę iego bez opłaty przepisaney prawem, w sprawie o maiątek z konsyliarzem Kandybą, i żeby tę sprawę osądzono nie czekaiąc kolei; ponieważ Połoński przepuścił termin roczny dozwolony do podania apellacyi, proźba iego nie iest przyięta.

Wyznaczonym opiekunom do maiętności Szkłowskiey obywatelom Białoruskim Wincentemu Gordziałkowskiemu i Józefowi Szostakowi skarżącym się na 3 departament Senatu, który nie dopuścił im wdawać się do wnętrznych urządzeń tego maiątku, i brać procenta z dochodów onégo, rozkazuiąc ieszcze ażeby zwrócili co iuż wzieli z tychże dochodów pieniędzmi i sprzętami: J. J. Mość przeyrzawszy Senatu wyrok, i znayduiąc że przynoszący proźbę odstąpili prawideł im przepisanych w zarządzaniu pomienioną maiętnością, która była powierzona ich staraniu z przypadku będących na niey skarbowych niedoborów, rozkazał skargę ich zostawić bez odpowiedzi, ponieważ postanowienie od Senatu uczynione iest z prawem zgodne.

Podporucznikowi Jgnacemu Misiewiczowi skarżącemu się na sąsiaduiącego z nim obywatela Hołyńskiego i żonę, ktorzy Misiewicza skrzywdzili, niech skarży się na nich gdzie prawo kazało.

Maiorowi Janowi Nowickiemu który prosił o wyznaczenie summy pieniężney z maiątku pozostałego po krewnym iego Jerzym Horwacie, dla dokończenia zaczętego kościoła budowli, iak sam Horwat w testamencie przepisał: o dopełnienie woli testamentowey Horwata Nowicki proźbę ma podać gdzie prawo kazało.

WIEDEN d. 16 stycznia. Według listow odebranych z Semlina, które powtórzyły wiadomość przysłaną z Bośnii, G. Marmont kommenderuiący en chef woyskiem Francuzkiem w Dalmacyi i Albanii, liczbę żołnierza swoiego nagle pomnożył do 80 t posiłkami ze Włoch odebranemi; które od rezerwy trzeciey G. Baraguey d' Hilliers oderwane, przez Wenecyą, Jstryą nieznacznie przeszły do prowincyi pomienionych To sprawiwszy wodz kilka regimentów posłał ku granicom Bośnii przyległym, iakoż rozłożyły się wszystkie w Helan, Knin, Klutz, Unaz, Petrowaz, innych mieyscach Kommendanci Tureccy, którym straż i bezpieczeństwo granic iest poruczone, widząc zbliżaiących się gromadnie cudzoziemców, niemieszkaiąc wysłali gońców do ich kommendanta i pytali się o przyczynę tak nadzwyczaynego obrótu. G. Francuzki dał odpowiedź, która ponieważ mniey wyraźna i obiętna była, więc kommendanci co rychley o wszystkiém donieśli Bekirowi Baszy Trawnickiemu.

Ten maiąc wiele do czynienia, nie odebrawszy żadney instrukcyi z Constantinopola na podobne przypadki, wysłał gońca zapytuiąc się Mustafy 4, co miał czynić. Sułtan przez tegoż gońca obiawił wolę swoią, którą pełniąc ściśle Bekir, d. 4 grudnia dał powszechne zalecenie wszystkim naczelnikom i gromadom Bośniaków, ażeby się zgromadzali pod bronią na mieysca wyznaczone w liczbie naymniey 60 t; co wykonać maią koniecznie pod surową odpowiedzią przed końcem grudnia. Już są wytknięte 3 obozy na przyięcie tego ludu pod Trawnick, Seraio, Warez. Co niżeli nastąpi, tymczasem dla utwierdzenia ściany Dalmackiey Bekir wysłał z Seraio 2 t. wybranych żołnierzy; ta iest straż przednia, za którą poszły 2 dywizye z powiatów Nissoka i Uranduka zebrane. Podobne rozkazy odebrali Baszowie Albanii i prowincyi odległeyszych, każdemu zalecono ażeby zważaiąc ludność i dostatek kraiu powierzonego rządowi swemu iak naywięcey żołnierza zwołali, uzbroili, i iak naprędzey prowadzili do granic Dalmacyi, Raguzy, Montenegro. Czekamy niecierpliwie dalszych przypadków; iuż wiadomość przyszła, że na granicach Dalmacyi zaszło kilka mnieyszych utarczek.

Takie obróty w kraiach ościennych kazały rządowi Austryackiemu mieć się na baczności. Już dawniey regimenta niektóre odebrały rozkaz ciągnąć do Tureckich granic, teraz więcey posłano do Węgier, i kordon potężnie zmocnić kazano, mianowicie od ściany Serwianów.

Uroczystościom Wiedeńskim z powodu zaślubienia Monarchy końca niema. D. 11 był wspaniały Karuzel; tegoż d. u dworu dano kosztowną biesiadę deputacyi od stanow Węgierskich z powinszowaniem przysłaney, na którą zaproszeni byli wszyscy tego narodu Magnaci znayduiący się w stolicy; obiaduiących odwiedził Cesarz z małżonką, córką, następcą tronu, i Arcy X. Palatinem. Urząd W. Koniuszego po dobrowolnem odstąpieniu X. Dietrichsteina oddano X. Kaunitz,

Podkomorzego sreber koronnych Graffowi Trautmansdorf synowi X. Marszałka dworu. Adam Paris z potomstwem wyniesiony na dostoyność Hrabiego.

Rapporta do rządu przysłane z woyskowych granic w Węgrzech Croacyi, Sclawonii, Bannatu pokazuią, że w r. 1807 tam zebrano iedwabiu surowego 1066 centnarów; r. 1806 w tychże powiatach nie zebrano nad 546 centnarów. Tak nagły i wielki wzrost kraiowego przemysłu pokazuie, czego rząd może dokazać w krótkim czasie, gdy usiłuiących ludzi przemysł i pracę umie oświecać, zachęcać, nadgradzać. Bez wątpienia w latach następnych tak wiele iedwabiu wydadzą prowincye Węgierskie, iż rękodzieła całey Monarchii nie tylko w ten produkt opatrzone będą przyzwoicie, aleteż obywatele niemało zagranicznym onego dostarczą. Nie mamy ieszcze pewney z doświadczenia wiadomości, czyli ten Węgierski iedwab równa się w dobroci Włoskiemu, nad którego niedostatkiem ubolewali tak bardzo manufakturzystowie Austryaccy.

W roku zakończonym umarło w Wiedniu ogółem osob 13764, narodziło się dzieci 12756, zaślubionych par 2727; w r. 1806 umarło osob więcey niż teraz 6600; lecz to się stało po zkończoney woynie, gdy szpitale były napełnione choremi i ranionemi żołnierzami.

Familia Cesarska d. 14 odwiedziła nowo zbudowaną salę Apollinową dzieło Architekta Wolfsohna; zgromadzenie było bardzo liczne i świetne; kraiowi i cudzoziemce wyznaią iednomyślnie, że równey sali do publicznych zabaw niema w Europie.

Po wyiezdzie Jmperatora Francuzkiego z Mediolanu Król Bawarski z małżonką i synem został na czas nieiaki u córki swoiey Wice Królowey Włoskiey; w styczniu ma powrócić do Munchen; na przyiazd iego do miasta Inspruck stolicy Tirolskiey zgromadzić się kazano wszystkim strzelcom całego kraiu i pogranicznym Bawarskim; naycelniey trafiaiący w tarczę ma odebrać od Króla nadgrodę dukatów 1000.

COPPENHAGA d. 5 stycznia. Mała fregata którą w lepszych czasach Jerzy 3 darował następcy tronu Duńskiego, nie została zpalona przez Anglików, iak mówiono, lecz do Yarmouth zawinęła, przybycie tego statku sprawiło przykre wrażenie na umysłach obywatelów; wszyscy to odesłanie daru poczytali za obelgę narodowi wyrządzoną. Niedawno płynący na morze Baltyckie okręt zatrzymano w Sundzie; okazał papiery, z których się pokazywało, że nie był Angielski, aniteż nieprzyiacielską własnością ładowany; lecz te świadectwa były fałszywe, prawdziwe znalazł utaione maytek Duński; więc na konfiskatę poszedł; sukna i kazimirów znaleziono w nim za 100 t. talarów. Kompania Duńska Azyatycka wkrótce czeka powrótu z Tranquebar 3 okrętów swoich, których ładunek wynosi 2 milliony 200 t. talarów; szczęśliwie uyść wszystkie miały przed pogonią Angielską.

Ofiary dobrowolne na zbudowanie flotty nowey są bardzo wielkie po wszystkich prowincyach Królestwa; między innemi godzi się wspomnieć Ministra Schimmelmann, który darował na ten koniec srebro stołowe ważące łotów 2 t. Zegluga przez Sund w r. teraźn. była mierna, zatém dochod koronny bardzo szczupły; statków które cło zwyczayne opłaciły nie liczono nad 6240; z tych było Angielskich 2622, Duńskich 1212, Szwedzkich 1379, Pruskich 267 Amerykańskich 206, &c, licząc każdy okręt dwa razy, gdy wpływał na morze Batyckie, i z niego na północne powracał.

CASSEL d. 7 grudnia. Król Hieronim ogłosił następuiące urządzenia woyskowe i cywilne. G. Rewbell będzie wodzem 1 dywizyi, Rivaud 2, Eblé 3; Diemar, Boerner, Webern, Lehsten, Motz kommendantami departamentowemi. Departament Elby stolica Magdeburg dusz ma 254 t. Departament Fuldy stolica Cassel dusz 240 t. Departament Harz stolica Heiligenstadt dusz 210 t. Departament Leine stolica Goettingen dusz 146 t. Departament Ocker stolica Brunswick dusz 268 t. Departament Saale stolica Halberstadt dusz 206 t. Departament Werra stolica Marburg dusz 254. Departament Weser stolica Osnabruck dusz 335 t. Ogółem Królestwo Westfalskie dusz liczy million 913 t.

Po tém urządzeniu Król dał odezwę do Biskupów kraiowych i duchownych zwierzchników, ażeby zalecili ludowi modlitwę za szczęśliwe powodzenie Monarchy, który do sprawowania rządów państwa obyczaiem Chrześciańskim przystępuie od wezwania pomocy i błogosławieństwa Króluiącego na Królmi. Mieszkańce po wszystkich prowincyach ogłoszenie konstytucyi nowey przyieli z oświadczeniem radości, iako deskę zbawienną, spodziewaiąc się pod rządem ustanowionym spoczywać w pokoiu, i nadgrodzić sobie te straty, które ponieść musieli znaczne i bolesne z pod iednego berła przechodząc pod drugie.

LISBONA d. 19 grudnia. Przed kilko dniami pospólstwo stolicy naszey zrobiło wielki rozruch; pobudki niewiadome; lecz G. Junot użył prędko siły zbroyney, i spokoyność bez trudności przywrócił. Handel Portugalski zupełnie zaginoł; lądowego z Hiszpanami nie było nigdy, morski dziś iest niepodobny dla krążących w blizkości flott Angielskich. Woyska Hiszpańskie wkraczaiąc z Gallicyi do kraiu Entre Minho et Douro, główny port, miasto handlowe Porto zaieły bez odporu. Na początku grudnia do Gibraltaru zawinęły Angielskie okręta Queen i Windsor Castle od 98 armat, prowadzące 40 statków przewozowych, na których było 9 t. żołnierza lądowego z Messiny pod kommendą G. Moore. Ten lud ma tylko dni 14 spoczywać, i odeyść do Anglii, czyliteż na wyprawę do Ameryki południowey. Zdaie się iż Brytańnia W. o morzu środziemném zapomina zupełnie, ponieważ w Malcie tylko mocny garnizon zostawiono. Sycylia inney obrony nie ma prócz garstki szczupłey kraiowych żołnierzy i flotty Lorda Collingwood, która krążyć nie przestaie w onych stronach.

Przybycie pomienionego woyska zrodziło troskliwość w Gibraltarze, gdyż ta twierdza żywności maiąc mało nie może przybyłym dostarczyć potrzeb; naywiększy iest niedostatek mięsiwa, które zastępuie bogaty ryb połow. Z G. Moore znayduią się Fraser, Paget, Oakes, Winwad. Domyślaią się niektórzy, że ta potęga wprzód będzie użyta na podbicie Ceuty; iakoż G. Moore siadłszy na fregatę odpłynoł z Gibraltaru dla rozmówienia się z Admirałami Purwis i Sidney Smith krążącemi pod Cadix i Lisboną. Pierwszego eskadrę niedawno rozrzuciła straszliwa nawałność, lecz Anglicy wkrótce zebrać się potrafili bez wielkiey szkody. Wszystkich im ienców Turcy rzetelnie wydali według brzmienia kapitulacyi podpisaney przy zwróceniu Alexandryi. Uważamy, że teraz Brytannii W. Ministrowie nowym sposobem daią obrót morskiey i lądowey potędze narodu swego; pierwsza ściśle zamyka wszystkie porty naybardziey, w których nieprzyiazne Mocarstwa mieć mogą zbroyne okręta; druga iuż dziś nie iest rozrzuconą iak była w roku przeszłym; lecz w części znaczney zmierza do podbicia takich miast i kraiów, które zysk naywiększy zwycięzcom obiecuią.

LONDYN d. 30 grudnia. Żeglarz z Oceanu spokoynego powracaiący powiada, że gdy d. 18 sierpnia w Lima stolicy Peruańskiey odebrano wiadomość o zwycięztwie G. Liniers, oswobodzeniu Platy, i zupełney porażce woysk Angielskich, obywatele radość naywiększą oświadczyli, przez kilka nocy oświecaiąc wszystkie domy. Na pierwszy odgłos niebezpieczeństwa grożącego Buenos Ayres 25 t. ochotników dobrowolnie podało imiona swoie Wice Królowi do odprawienia czynney kampanii przeciw naiezdnikom dzierżaw Amerykańskich Katolickiego Króla. Wkrótce obaczemy, ieśli podobną gorliwość okażą za nadeyściem powtórney wyprawy Angielskiey, o którey celu nikt u nas nie wątpi. Cotton ma zamykać Lisbonę, Sidney Smith z G. Spencer uda się do Brezylii, dla dopomożenia Regentowi.

Bogate flotty kupieckie Chińska i Canadyiska szczęśliwie zawinęły do portów naszych; mówiąc w powszechności roku ter. nieprzyiacielscy korsarze mniey Anglikom szkodzili iak dawniey; ze wszystkich okrętów które z Portugallii powracały bogatym ładunkiem obciążone, ieden tylko poymany trafił do Vigo, na którym znaydowała się wielka summa w piastrach. Do Brezylii posyłamy wiele statków z rozmaitym towarem Z liniowych okrętów Regenta ieden tylko zawinoł do Plymouth dla naprawy, znacznie uszkodzony gdy z Tagu na morze wychodził; wszystkie inne żegluiąc do nowego świata po 30 maytków Angielskich dla pomocy przyieły. Poseł Lord Strangford pożegnawszy na morzu Regenta przybył do Londynu, i niebawiąc wyieżdża do Brezylii w poselskiey dostoyności. Dał Ministrom obszerny raport, z którego wywiązuie się ta pewność, iż Regent zagrożony woyną od Anglików którym zamknoł porty, i naiazdem Francuzkim, obrał nasze przymierze; eskadra iego niesie do Brezylii głów ogółem 17 t. pod kommendą Admirała Acunha Sottomayor.

Kongres Amerykański swoiemu Prezydentowi d. 25 listopada dał moc nieokreśloną nie wpuszczania do portow RPtey okrętów naybardziey Angielskich, i zabierania ieśliby gwałtem wniść usiłowały. Nastąpią wkrótce podobno inne urządzenia do woyny zciągaiące się; coraz albowiem niknie bardziey nadzieia zachowania pokoiu; ieżeli Anglia stara się przywrócić zgodę, Mocarstwa nieprzyiazne usiłuią Amerykanów pociągnąć do sprawy swoiey; ieżeli z naszey strony oświadczamy nieiaką grzeczność i powolność, roziątrzeni dawnemi obelgami Republikanci to przypisuiąc boiaźni zapalaią się do zemsty. Admirał Cochrane z okrętami Belleisle, Alexander od 74 armat i 3 fregatami krążąc w bliskości wysp Duńskich, czeka na przybycie G. Bowyer, który ma przyprowadzić woysko lądowe z Barbados, wtenczas regularny attak nastąpi.

Regent Portugalski nie chciał oyczyzny opuszczać, przeto pisał do rządu naszego na końcu września, żebyśmy sił zbroynych do uścia Tagu nie posyłali, gdyż te przeszkodzić mogły do pomyślnego skutku negocyacyi z Francyą trwaiącey. Zdało się inaczey Ministrom Angielskim, którzy w zamknięciu portów upatrywali zniewagę narodu. Gdy iuż Portugalska flotta wychodziła na morze, zawiiał do portu okręt Brezyliiski z ładunkiem bogatym; ten do Anglii odesłano. Archiwa koronne uprowadzone. Zdrowie Królowey matki Regenta od lat wielu słabe polepszyło się w kilkodniowey żegludze. Politycy Angielscy obszernie wyliczaią niezmierne korzyści, iakie przynieść musi koniecznie nam i Brezylianom odmiana teraźnieysza. Inni przepowiadaią że Lord Collingwood wkrótce ma przedsięwziąć zdobycie Dardanelskiey ciaśniny i szturmowanie Constantinopola. Ambassador Lord Paget powrócił ztamtąd, i donieść miał rządowi, że wszystkie usiłowania iego były daremne; Turcy na lądowanie iego i zagaienie negocyacyi o pokoy zezwolić nie chcieli.

Thornton wyznaczony posłem do Stockholmu, co dowodzi że z Gustawem Adolfem trwa przymierze. Okręta Polyphemus i Africa od 64 armat przyniosły z Montevideo 3 milliony piastrów wzięte od Hiszpanów za przedane im Angielskie towary. Rząd Amerykański postanowił odtąd utrzymywać woysko morskie i lądowe z samych tylko rodaków złożone, naybardziey zaś nie dopuszczać, ażeby z kraiowemi nie były pomieszane zbiegi zagraniczne; ten wyrok iuż do skutku przychodzić zaczoł w New Yorck, zkąd wielu dezerterów Angielskich odprawiono. Sławny G. Moreau kończąc podróż przedsięwziętą do wszystkich prowincyi RPtey, zwiedziwszy iuż połnocne przeniosł się do południowych, i bawi w New Orleans stolicy Louisiany. Oppozycya nam zapowiada burzliwe obrady w następuiącym blizko Parlamencie; naczelnikami iey w izbie niższey są Whitbreath, Ponsonby, Lord Petty. Nie rozumiemy żeby Ministrowie śmieli przewlec ieszcze

zwołanie onego; od r. 1688 rzadko tak długie wakacye bywały.

Nawalność rozrzuciła eskadrę Admirała Purwis pod Cadix, wszystkie okręta mniey albo więcey utraciły, 5 zepsutych zostało tak dalece, iż musiały odpłynąć do Gibraltaru dla naprawy. Słychać iż następca Admirała Smith Cotton ma wyraźny rozkaz zniszczyć Portugalskie okręta w Lisbońskim porcie, ażeby tych Francuzi użyć nie mogli. Rząd nasz ściśle dochowuie kapitulacyą w Coppenhadze podpisaną z G. Peymann; między innemi warunkami ten był, że z obustron uwolnić miano ienców do d. 7 września poymanych; przeto Admiralicya zgromadzić kazała na iedno mieysce wszystkich Duńczyków, którzy z tego warunku mogli korzystać, i do oyczyzny odesłała. Krótko przedtym maytkowie tego narodu w Reading słabo strzeżeni bunt podnieśli; zprowadzony żołnierz Angielski spokoyność przywrócił. Mieliśmy niedawno w Londynie pożar, który mógł przynieść niezmierną klęskę, gdyby rychło nie był zgaszony; zapaliły się magazyny wschodniey kompanii; przecie zakończyło się wszystko na postrachu, i zpaleniu 9 t. worów pieprzu.

Król ogłosić kazał 2 wyroki godne uwagi; pierwszy wyraża, iż gdy wiadomy od Francuzów przymus włożył nieuchronną potrzebę na rząd Pruski i miasta Lubeck zamknięcia portów swoich handlowi Angielskiemu; Monarcha wzgląd maiąc na ich słabość i nie chcąc pomnażać klęski, dozwala okrętom znayduiącym się w Anglii spokoynie powracać z ładunkiem do oyczyzny. Drugi edykt równą powolność czyni Portugalczykom.

Pisma nasze tém bardziey ubolewaią nad losem Regenta, że naraził się na przypadek iedynie przez szacunek narodu Angielskiego, i zachowaną pamięć dawnego przymierza, dozwalaiąc im własność uprowadzić, ponieważ rozumiał że konfiskować przez ludzkość nie mógł i słuszność. Cały narod Angielski zapewne wdzięcznym być powinien temu panu, i gotów będzie łożyć wszystko, ażeby stratę nadgrodził. Tymczasem w Ministeryum niezgoda panuie. Hawkesbury chce zachować wiernie akt nawigacyi, zamykaiąc Amerykanom osady cukrowe, Castlereagh porty wschodnio Indyiskie. Gotuie się wielka, zbawienna dla narodu odmiana. Portland z Ministrów pierwszy, który r. 1782 był Jrlandzkim Wice Królem, odebrał mocne uwagi względem tamteyszych Katolików; te zkłoniły umysł iego; Canning, Castlereagh, kilku innych Ministrów iedno z nim rozumieią, że czas iest uczynić cokolwiek dla tak wielkiey części poddanych Króla. Słychać że Canning przyioł na siebie obowiązek trudny przełożenia wszystkiego Monarsze, który iak dobrze wiemy, trwa zawsze w dawném przekonaniu; iż złamałby przysięgę przy wstąpieniu na tron wykonaną. Oprócz Biskupów, którzy Jerzego 3 utrzymuią w tych myślach, Ministrowie Hawkesbury i Perciwal ludzie zdania przeciwnego, oświadczyli zprzeciwiać się temu proiektowi w Parlamencie i radzie; lecz tym delikatnie przypomnieli kolledzy, że Lordowie Addington i Grenville chociaż oddaleni od dworu maią naywyższy u Króla szacunek.

PARYZ d. 6 stycznia. Z okoliczności wyiazdu do Brezylii Regenta pisma nasze czynią uwagi następuiące. 4 okręta i 5 fregat znalezionych w Lisbonie uzbroić kazano. Dom Baganza Portugallią utracił dla przyiaźni Angielskiey. Francya wiele zyskała oddalaiąc ten narod z Lisbony, Setuval, Porto; reszta lądu Europeyskiego iest oswobodzona. Odnieśliśmy korzyść z niepodległości Amerykanom daney, nie ztraciemy na przeniesieniu Regenta do Brezylii; ta kraina z Europą handlować musi. Wydaie drogie kamienie, złoto, i wszelkie produkta wyspom cukrowym właściwe; ostatnich Anglia nie potrzebuie, będą więc przedawane innym narodom, Francya da w zamianę swoie rękodzieła; lecz ten handel nie iuż w Lisbonie prowadzić będziemy; przenieść się musi do naszych portów, na czém zysk wielki. Anglia traci pożytecznego zprzymierzeńca; nie pierwsza to pomyłka. Zamykaiąc Elbę i Weser zniszczyła handel swoy w kraiach iescze nie zaiętych strażą Francuzką. Bombarduiąc Coppenhagę odraziła od siebie pozostałych przyiacioł, morze Baltyckie i Sund swoim żeglarzom zamknęła. Daiąc nowe i niesłychane przepisy handluiącym norodom pomnoży liczbę nieprzyiacioł, i zamknie handel bardziey niż spodziewać się mogli Francuzi.

Napoleon ogłaszaiąc w Berlinie porty Angielskie zamkniętemi nie rozumiał, żeby sam nieprzyiaciel miał przywieść do skutku rozrządzenie iego, zniesieniem flagi oboiętney która handel ułatwiała. Co ztąd wyniknie? Amerykańskie okręta prosto z domu do Francyi żeglować będą, albo dadzą się przetrząsać Anglikom, do portów Angielskich prowadzić, i cło narzucone zapłaciwszy będą zkonfiskowane u nas. RPta na taką zniewagę nie zezwoli; a ieżeli dla zachowania z nią pokoiu potrzebnego Anglicy odstąpią niesłuszney pretensyi, Amerykanie Europeyczykom dostarczą surowe do rękodzieł produkta całego świata, od nich brać będą wyrobione; ten handel zakwitnie z uszczerbkiem Angielskiego. Jeżeli zaś Brytańnia nie okaże Amerykanom tey powolności, woiować z niemi powinna. Może RPta przez miłość pokoiu zgodzić się na przetrząsanie swoich statków, i opłatę 25 procentów Anglikom od towaru przedać się maiącego w portach Europy lądowey; lecz ta podłość na nic się iey nie przyda; do Europy lądowey takie statki zawiiać nie mogą, wchodzące zginą, do Anglii płynąc ładunku swego nie przedadzą, gdyż ten narod sam wszystkiego zakupić nie zdoła, co wielu narodom wystarcza; próżna więc byłaby opłata 25 procentów. Łatwiey więc Amerykanom zostać w nieprzyiaźni z wrogiem Europy, i handel z nią prowadzić bez pozwolenia, byleby do tego użyli statków zbroynych, któreby odpor dać mogły korsarzom; gdyż Brytańnia nie zdoła okryć Oceanu flottami woiennemi na każdém mieyscu i wszystkie zamknąć ściśle porty. Reszta poźniey.